

JØRGEN BÆKGAARD THOMSEN

Strømme af vand

Johannesevangeliet 7-12

BIBELSTUDIE

LOHSE

Indhold

- 5 Forord
- 6 Vejledning
- 7 Johannesevangeliet
- 10 Studie 1: Joh 7,1-36
Under løvhyttefesten
- 15 Studie 2: Joh 7,37-8,20
Strømme af vand og lys
- 20 Studie 3: Joh 8,21-59
Friheden til evigt liv
- 25 Studie 4: Joh 9
Den blindfødte og verdens lys
- 31 Studie 5: Joh 10
Ét med Gud
- 37 Studie 6: Joh 11
Jesus er opstandelsen og livet
- 43 Studie 7: Joh 12
Den salvede
- 48 Om forfatteren

Forord

Dette er en fortsættelse af »Se Guds lam – Joh 1-6«. Angående Johannesevangeliet og evangelisten Johannes tillader jeg mig derfor at henvise til indledningen der.

Jeg håber, at heftet kan give lidt overblik og sammenhæng og sætte samtalen eller fordybelsen i gang. Det er ikke nødvendigt, at man altid følger heftets forklaringer og spørgsmål. Måske er der vers i bibelteksten eller sætninger i forklaringen, der er mere frugtbare som udgangspunkt for samtalen. Det vigtigste er den fælles fordybelse i Bibelens budskab og fælles hjælp til kristenlivet. Det er ikke meningen, at hele bibelteksten til et studie læses i ét stræk, men at man først læser de enkelte afsnit, efterhånden som der henvises til dem i mellemoverskrifterne.

I denne udgave er der tilføjet elementerne »Tjek ind«, »Tilbedelse« og »Tjeneste«. Hæftet kan fint bruges uden at gå ind i disse elementer, men det kan også være en berigelse for nogle bibelstudiegrupper at prøve dem.

Jørgen Bækgaard Thomsen

Vejledning

Som beskrevet i forordet kan hæftet bruges uden tre af de følgende elementer. Men det kan være en stor berigelse for mange at prøve dem. Her er en lille vejledning til dem.

Tjek ind: Her kan I enten vælge kort at give lejlighed til at fortælle, hvordan hver enkelt har det. I kan også vælge at arbejde lidt med det, der er angivet – eller I kan vælge begge dele. Under alle omstændigheder kan det være godt, at lave en runde, hvor hver enkelt får lejlighed til at sige det, der ligger dem på hjerte.

Tilbedelse: Her er der tid til at bede sammen. For al læsning af Bibelen gælder det, at hvis ikke Helligånden vejleder os, forstår vi det ikke rigtigt. Og hvis ikke Helligånden åbner vore hjerter, kan vi ikke tage imod budskabet. Derfor er det så vigtigt at bruge tid til at bede om Helligåndens hjælp. Måske er det også her, I beder for hinanden – også om de ting, I eventuelt har nævnt for hinanden under »Tjek ind«. Alt dette må ske i fortrolighed.

Tilegnelse: Dette element udgør selve bibelstudiet og kan derfor ikke springes over.

Tjeneste: Dette element rummer en afsluttende udfordring til jeres hverdagsliv i dagene efter bibelstudiet.

Johannesevangeliet

Evangelisten Johannes havde fået lov til at følge Jesus. Han var blevet discipel af Jesus og blev apostel og evangelist. Det fornemmes tydeligt i evangeliet, at det er et øjenvidne, der beretter. Johannes skriver selv til slut, at hans evangelieskrift langt fra er udtømmende (20,30-31; 21,25). Men han har valgt at berette om begivenheder, taler og samtaler, som tilsammen skal give et billede af, hvem Jesus er: Guds søn og verdens frelser. Johannes ønsker at dele budskabet om frelse og evigt liv med sine læsere og tilhørere.

Sammenstød

Johannesevangeliet falder i to hoveddele. I første del (kap. 1-12) beretter Johannes om Jesu offentlige virke i ord og gerning. I anden del (kap. 13-21) fortæller han om begivenhederne den afgørende påske, altså skærtorsdag, langfredag, påskedag og de nærmeste uger derefter.

Men der sker også en ændring midt i evangeliets første hoveddel. I kap. 1-6 bliver Jesu budskab og budskabet om Jesus af mange modtaget med glæde og tro, selvom der også er enkelte tegn på modvilje og modstand (5,18; 6,66, jf. 1,11). Men i kap. 7-12 berettes der om stigende modstand fra især de jødiske ledere. Det er ganske vist ikke denne modstand, der er det centrale i disse kapitler – det er stadig Jesu ord og velgerninger. Men modstanden bliver markant, og den giver anledning til, at forskellen mellem rabbinsk jødedom og kristendom trækkes op. Johannes' formål med at tage disse sammenstød med i sit evangelium er ikke først og fremmest af historisk art, men han har set de samme farer i kristendommen. Vi skal altså spørge os selv: Er

det de jødiske standpunkter eller Jesu forkyndelse, jeg lever på?

Tegn

Johannes beretter om færre af Jesu undergerninger end de øvrige evangelieskrifter. Han kalder dem i øvrigt hverken 'undere' eller 'undergerninger' (bortset fra 4,48), men 'tegn'. Betegnelserne 'under' og 'undergerning' bruges i det hele taget yderst sjældent i Ny Testamente.

Almindeligvis når man frem til, at der berettes om syv tegn i Johannesevangeliet. Derudover siges det dog, at Jesus også gjorde andre tegn (fx 2,23; 11,47; 12,37), og man kunne overveje, om tempelrensningen (2,13-25) burde regnes med til tegnene, men det modsiges af talen om 'det andet tegn' i 4,54, for vinunderet var det første tegn (2,11). Johannes nævner ikke, at han beretter om syv tegn, men tallet er næppe tilfældigt. Det er et helligt tal.

Johannes understreger i den foreløbige afslutning af evangeliet i 20,30-31 tegnenes vigtighed og formål: De skal pege på noget større, de skal hjælpe til tro. De var konkret hjælp til mennesker i nød, men de skal samtidig være en slags vejvisere. De viser hen til Jesus, og de peger på den åndelige hjælp, han vil give. Hjælp til at blive åndeligt seende, mæt, hel, glad, levende.

I Gammel Testamente tales der om, at profeterne udførte handlinger, der skulle være 'tegn' for Israels folk på, hvad Gud havde for (se fx Ez 4,1-3; Es 20,3-4; Jer 19,10-11). På nytestamentlig tid brugtes ordet 'tegn' specielt om tegnene på verdens ende (jf. Matt 24,3.30). Tegnene viste frem mod opfyldelsen af løfterne til Israel. Det klinger med i Johannes' brug af 'tegn'. Opfyldelsens tid er kommet (jf. Matt 11,1-6). Således er vinunderet (kap. 2) og brødunderet (kap. 6) tegn på nadverens velsignelse og Guds riges nærhed

og Lazarus' opvækkelse (kap. 11) på opstandelsen og genoprettelsen.

Tegnene er ikke beviser. De sætter os i valget mellem tro eller afvisning.

De syv tegn er:

2,1-12: Vinunderet ved brylluppet i Kana.

4,43-54: Helbredelsen af den kongelige embedsmands søn i Kapernaum.

5,1-18: Helbredelsen af den syge ved Betesda dam.

6,1-15: Bispisningen af fem tusind i ørkenen.

6,16-21: Vandringeren på Genesaret Sø.

9,1-41: Helbredelsen af den blindfødte i Jerusalem.

11,1-44: Opvækkelsen af Lazarus i Betania.

Studie 1: Joh 7,1-36

Under løvhyttefesten

TJEK IND

Hvad er jeres forventninger til at læse i Johannesevangeliet?

TILBEDELSE

Bed om Helligåndens vejledning for dette studie og for hele jeres studie af dette evangelium.

TILEGNELSE

I kapitel 7 og 8 fortæller Johannes om begivenheder, der fandt sted i forbindelse med fejring af løvhyttefesten i Jerusalem. Nogle fortolkere mener, at også 9,1-10,21 fandt sted på denne løvhyttefests sidste dag, men det er mindre sandsynligt.

Løvhyttefesten er det jødiske festårs tredje og sidste valfartsfest den 15.-21. tishri (det er i slutningen af september eller i oktober). Den følges af en ottende festdag (22. tishri), der afrunder festen.

Jøder fra hele landet og fra hele Middelhavsområdet valfartede til Jerusalem til valfartsfesterne, så længe templet stod – det blev ødelagt af romerne år 70 e.Kr. Forordningerne om ofringerne i templet under løvhyttefesten finder man i 4 Mos 29,12-38.

Selve løvhyttefesten er beskrevet i 3 Mos 23,33-43. Den har to hovedtemaer: Dels er den en høstfest for vin og oliven (jf. 2 Mos 23,16; 5 Mos 16,13-15), dels er den fejring af Guds beskærmelse og ledelse af folket, knyttet til mindet om ørkenvandringen efter udgangen af Egypten. Festen har navn efter de løvhytter, som man bor i de otte dage, festen varer. Hytterne skal minde om

de hytter eller telte, som folket boede i under ørkenvandringen. Nu om dage nøjes mange med at spise måltiderne i løvhytterne.

Kun festens første og den ekstra ottende dag er egentlige hviledage, hvor der ikke må udføres arbejde. Men hele ugen er en festuge. Den syvende dag har dog sit eget alvorlige præg, som ikke er fastsat i Gammel Testamente, men i den jødiske tradition: På den dag træder den dom i kraft, som blev beseglet over hvert menneske på forsoningsdagen den 10. tishri, og Gud fastsætter det kommende års regn. Derfor indeholder dagens gudstjenester både bønner om regn, om tilgivelse og frelse og om Messias' komme. Disse forhold anes nogle steder her i Joh 7-8.

7,1-10. Jesus drager op til løvhyttefesten

Jesus havde gjort bespisningsunderet ved påsketid (6,4) og tilbragte derefter sommeren i Galilæa (v.1). Men da løvhyttefesten nærmede sig, opfordrede hans brødre ham til at rejse med op til Jerusalem, som alle troende jøder skulle gøre. Men Jesus afslog det. Hvis han fulgtes med pilgrimsskarerne til Jerusalem, ville det let vække de falske messiasforhåbninger. Måske ville de hylde ham, som de siden gjorde palmesøndag. Men det var for tidligt; det skulle først ske lige før påsken. Jesus fulgte den tidstabel, hans himmelske Fader havde fastlagt, og ventede på besked fra ham.

Jesu brødre (se Matt 13,55) blev senere kendte som ledere i kristenheden (ApG 1,14), men de kom først med efter Jesu opstandelse. Indtil da var de nok stolte af deres berømte bror, og de fulgte hans færden, men de var skeptiske eller direkte afvisende over for hans budskab (v.5). Måske er deres opfordring til at tage op til festen i Jerusalem og træde åbent frem udtryk for deres egen længsel efter klarhed. Guds søn må åbenbare sin herlighed og magt. Men Jesus ville endnu ikke lade sig

hylde som Messias, for brødrenes og det jødiske folks messiasforventning var forkert. De ventede politisk og økonomisk fremgang, når Messias kom. Men Jesus ville sone deres synd og frelse dem.

»Verdens« mennesker, der er vendt bort fra Gud, kan godt lide fromme taler og store berømtheder, men de reagerer med had mod omvendelsesprædikenen. Og omvendelsesprædikenen var central i Jesu forkyndelse. Han pegede hele sit jordeliv frem mod korset og opstandelsen. Heller ikke disciplene forstod det altid, men de blev hos Jesus, for så meget forstod de: Han havde det evige livs ord (6,68). Omvendelse betyder, at et menneske får lov til at vende sig til tilgivelse og liv!

Jesus skulle ikke dø endnu, men tiden for hans virke i Jerusalem var kommet. Derfor drog han derop.

- 1 Drøft, hvad der må være det centrale i den kristne kirkes virke – og i vores vidnesbyrd. Vi skal ikke stræbe efter at blive hadet, men er der noget i troen, der ikke kan undgå at vække anstød i verden?
- 2 Mange siger, at de ikke dur til at vidne med ord om deres kristne tro, men at de vil gøre det med deres gerninger. Hvad er det for gerninger, der kan aflægge vidnesbyrd om vores tro? Prøv også at overveje og drøfte, hvordan vi kan aflægge vidnesbyrd med vore ord.
- 3 Fejrer vi nogensinde Guds beskærmelse, som jøderne fejrer den under løvhyttfesten?

7,11–36. Midt under festen

Johannes skelner mellem to slags mennesker i Jerusalem, nemlig jøderne og folkeskarerne. Det betyder ikke, at skarerne ikke var jøder, men »jøderne« betegner Jesu modstandere, især de jødiske myndigheder og religiøse ledere og måske også en del farisæere. I folkeskarerne var der både forventninger til Jesus – og skepsis.

Midt under festen gik Jesus op på tempelpladsen

og begyndte at undervise (v.14). Under løvhyttefesten var der hver dag mange mennesker i templets forgårde. Herfra deltog man i gudstjenesterne og fulgte ofringerne, og her førtes mange samtaler. Som regel var det de mange skriftkloge og rabbinere, der sad i tempelpladsens søjlegange, der samtalede, mens skarerne lyttede. Men principielt kunne enhver deltage. Vi ved jo, at Jesus allerede som tolvårig deltog i samtalerne (Luk 2,41-49).

Som optakt til de egentlige sammenstød kræver jøderne, at Jesus gør rede for, hvorfra han har sin viden og forkyndelse (v.15-18), for han talte med autoritet (Matt 7,28-29). Jesus svarer, at han har sin forkyndelse direkte fra Gud, og han anfører to beviser: Den, som tager imod hans ord og gør Guds vilje, må erkende det. Og Jesus søger ikke egen ære.

Det med at gøre Guds vilje er stadig gyldige ord! Tro vinder man ikke ved egne overvejelser, men ved at tage Jesu ord for pålydende.

Dernæst griber Jesus tilbage (v.19-24) til helbredelsen af den lamme ved Betesda dam på en sabbat (se 5,6-13.18). Jøderne anklagede ham for at bryde Guds lov ved at udføre en velgerning på sabbatten, men Jesus viser dels, at det er dem, der bryder loven ved at ville slå ham ihjel (2 Mos 20,13), dels at sabbatten ikke skal forhindre velgerninger – de indlemmer jo selv otte dage gamle drenge i pagtsfolket ved omskæring på sabbatten (3 Mos 12,3).

Jesu offentlige forkyndelse får nogle til at overveje, om de jødiske ledere har opgivet at slippe af med ham – eller om de måske endda er kommet til tro på ham (v.25-26). Men straks melder tvivlen sig: Kan et menneske, de kender, være Messias? Traditionen sagde, at Messias' oprindelse skulle være ukendt. Jesus svarer, at de kun kender en del af sandheden om ham. Han er sandt menneske, født i Davids by, Betlehem, men han er også sand Gud. Det kan tilhørerne dog ikke for-

stå, for de kender ikke Gud, det er Jesu provokerende påstand (v.28-29). Reaktionen udebliver ikke: Nogle kommer til tro, mens andre vil ham til livs. Men Jesu time var endnu ikke kommet (jf. 17,1).

Til slut drejes samtalen ind på Jesu tilbagevenden til Gud. Det har nær forbindelse til talen om »timen«, som er tidspunktet for de afgørende frelseshandlinger, der ses under ét, altså Jesu korsfæstelse, opstandelse og himmelfart.

Jøderne forstår slet ikke Jesu ord om bortgangen. De gætter på, at han vil rejse ud af Israel, men finder det grotesk, at Messias skulle forkynde dér. Det blev dog en sand forudsigelse af, hvordan det siden gik: Evangeliet blev spredt ud til de hedenske folkeslag. Menneskeligt set var grunden til denne udbredelse, at det jødiske flertal, og især de jødiske ledere, med alle midler søgte at bringe apostlenes forkyndelse til tavshed, så de måtte søge ud i verden. Men bag ved alt det menneskelige er det dog Gud, der lod Jesus fødes i tidens fylde (Gal 4,4), altså da omstændighederne var sådan, at evangeliet ville blive bragt ud i verden.

Der er to måder at søge efter Jesus på: Det kan ske i anger og længsel efter sandheden, og den, der søger sådan, vil finde. Men det kan også ske i hovmod og selvsikkerhed, og den, der søger sådan, finder ikke frelse.

- 4 Er der noget galt, når evangeliet ikke skaber reaktion? Hvad kan det i bekræftende fald være? Reaktion kan være både positiv og negativ.
- 5 Hvordan kommer vi til klarhed over, hvem Jesus er?
- 6 Kan det tænkes, at Jesus ikke vil lade sig finde?

TJENESTE

Hvordan vil I bruge det, I nu har set på og talt om, i forhold til jeres daglige liv sammen med mennesker, der ikke kender Gud?